

ابوالقاسم رحمانی

دبیر گروه جامعه

قصه پرغصه رتبه‌بندی معلمان وارد ایستگاه و فاز جدیدی شد. بعد از سال‌ها مطالبه، سال‌ها سسردرگمی و سال‌ها بلا تکلیفی، گویا قدم روبه جلویی برداشته شده و قرار است طرح رتبه‌بندی معلمان، شکل و

تامین منابع؛ چالش اصلی طرح رتبه‌بندی معلمان

دو روز پیش حسین امامی‌راد، عضو کمیسیون آموزش و تحقیقات در گفت‌وگو با فارس، با اشاره به تصویب اولویت بررسی رتبه‌بندی معلمان در مجلس که مطالبه‌ای سراسری و پرتکرار بود، گفت: «این اولویت ۱۶۸ رأی آورد؛ لایحه رتبه‌بندی معلمان در اواخر دولت سابق به مجلس آمد و بررسی آن در کمیسیون آموزش صورت گرفت. نوبت، رئیس سابق سازمان برنامه‌بودجه در تماس تصویری با رئیس و اعضای کمیسیون آموزش مجلس به‌صراحت از پرداخت و تخصیص بودجه ۶۱ هزار میلیاردتومانی اجرای رتبه‌بندی معلمان خبر داد اما بعد از گذشت حدود ۲۰ روز برعکس حرف خود عمل کرد و گفت دولت حسن روحانی برای این کار بودجه‌ای ندارد، این درحالی‌است که رتبه‌بندی معلمان حدود ۱۰ سال است در مجلس خاک می‌خورد. مجلس یازدهم رتبه‌بندی معلمان را به جای خوبی رسانده و تقریباً نهایی شده است اما هدف این بود که رسیدگی به این لایحه در دولت سابق تمام شود و دولت فعلی آن را اجرا کند. نظر کمیسیون آموزش مجلس آن است که بین ۴۵ تا ۵۰ هزار میلیاردتومان برای اجرای رتبه‌بندی اعتبار نیاز است. هدف مجلس یازدهم و دولت سیزدهم اجرای رتبه‌بندی معلمان است تا جامعه فرهنگیان طعم شیرین آن را بچشند. ۴۵ تا ۵۰ هزار میلیاردتومان اعتبار برای اجرای طرح رتبه‌بندی معلمان با توجه به شرایط بودجه سال جاری که ۴۰۰ هزار میلیاردتومان کسری بودجه دارد، زیاد است و ممکن است که رقم اجرای این موضوع کمتر شده یا مدت زمان اجرای آن در سال جاری محدودتر شود. این درحالی است که کشور درگیر چالش‌های زیادی تا پایان سال جاری است.» این یعنی همچنان همان چالش همیشگی تامین منابع مالی اجرای طرح رتبه‌بندی، که چند روز پیش مالک شریعتی، نماینده مردم تهران، ری، شمیرانات، اسلامشهر و پردیس هم در تویییتی به آن اشاره کرد و نوشت: «با رتبه‌بندی معلمان مخالف نیستیم، بلکه معتقدیم تصمیمات بدون پیش‌بینی منابع مالی، نتیجه‌اش دومینوی سقوط اقتصادی است که دودش اول به چشم فرهنگیان می‌رود.»

رتبه‌بندی داشتیم، مشکل اصلی در نظام پرداخت بود و هنوز هم هست

برای بررسی بهتر و بیشتر موضوع و البته هم تکرار مکررات و هم بازخوانی مطالبات اصلی معلمان، گفت‌وگویی با دو کارشناس حوزه آموزش داشتیم. ابتدا حجت‌الله بنیادی عضو هیات‌علمی دانشگاه فرهنگیان به «فرهیختگان» گفت: «کمیسیون نظر مثبتی دارد و تمام تلاش بر این است که هر چقدر امکان دارد بحث هم‌ترازی با هیات‌علمی را محقق کنند، منتها بحث تنگنای مالی و محدودیت بودجه‌ای وجود دارد. در ماه ۷ طرح در همین راستا بود. در حدی که کمیسیون اصلاحاتی که بنا بود انجام دهد، انجام داده و مصوب کرده است و به معاونت قوانین ارسال کرده که بازگذاری شود. تقریباً می‌توان گفت تلاش نمایندگان این است که حقوق معلمان هم‌تراز اعضای نظیر آنها نشود یعنی فردی با مدرک کارشناسی ارشد هم‌تراز مربی شود و فرد یک با مدرک دکتری هم‌تراز استادیار نشود. این تغییرات کلانی است که تاکنون اتفاق افتاده است، منتها بحث تنگنای مالی دست و بال هم مجلس و هم دولت را در این زمینه می‌بندد. مساله اصلی ما نظام پرداخت معلم‌هاست. اصلا رتبه‌بندی معلمان را می‌توان گفت حداقل بعد از انقلاب، از سال ۸۳ وجود داشته و الان معلم‌های ما رتبه‌بندی شده‌اند. قانون مدیریت رتبه‌ها را برای همه کارکنان تعریف کرده و برای معلم‌ها نیز تعریف کرده، یعنی این طور نیست که معلم‌ها تاکنون رتبه‌بندی نشده باشند. مطالبه اصلی معلمان عادلانه شدن نظام پرداخت است و الان که مجلس ورود پیدا کرده تمام تلاش خود را دارند که نظام پرداخت را عادلانه کنند. به تبصره دو ماده ۲۲ قانون برنامه ششم استناد کرده که می‌گوید در مشاغل مشابه دریافتی افراد نباید بیش از ۲۰درصد تفاوت داشته باشد و این ۸۰درصد ناشی از آن است و شاید بتوان گفت اگر سابقه این را درنظر بگیریم، ۸۰درصد در زمانی که ما قانون هماهنگ پرداخت را داشتیم، آن هم‌ترازی ۸۰درصدی معلمان با اعضای هیات‌علمی برقرار و پرداخت می‌شد و این مصوبه جدید مجلس ما را به‌سمت هم‌ترازی معلمان که در گذشته وجود داشت، برمی گرداند.»

در رتبه‌بندی باید عدالت و تخصص را مدنظر داشته باشیم

در ادامه عادل برکم هم با بیان وضعیت مطلوب و ایرادات وارده به طرح موجود به «فرهیختگان» گفت: «خواهی نخواهی نگاه به معلمی باید به‌سمت حرفه‌ای تخصص برود و به‌رحال جایگاه شغلی و حرفه‌ای خود را پیدا کند و همین مقوله باعث شود کیفیت کار معلمان هم ارتقا یابد یعنی معلمی به‌عنوان حرفه تخصصی شناخته شود و یک صلاحیت‌هایی‌برای آن تدوین شود و براساس آن هرکس بخواهد معلم شود آن صلاحیت‌ها و شایستگی‌ها را باید داشته باشد و به‌صورت مداوم یک‌سری شاخص‌ها و صلاحیت‌ها پایش شود تا هم بحث کیفیت آموزش و هم بحث عدالت آموزشی تقویت شود. درمورد عدالت آموزشی مهم‌ترین مساله این است که معلم‌ها همه صلاحیت حرفه‌ای داشته باشند و بتوانیم آنها را در مناطق کمتربرخوردار که بیشتر به معلمان حرفه‌ای نیاز دارند، سوق بدهیم یعنی یک سازوکاری داشته باشیم که به این صورت ادامه یابد چون وقتی از کیفیت و عدالت آموزشی صحبت می‌کنیم مهم‌ترین فاکتور معلم حرفه‌ای و باکیفیت است. فرض کنید در یک نظام آموزشی اگر بخواهیم نمره دهیم و ضریب بدیهیم و وزن عوامل مختلف را محاسبه کنیم، می‌بینیم معلم هم وزن بیشتری دارد و هم اگر معلم توانمند و معلم حرفه‌ای حضور داشته باشد می‌تواند خیلی از کمبودها را جبران کند و اثر کمبودها را تقلیل دهد. اگر بخواهیم زمانی به بحث کیفیت و عدالت برسیم مهم‌ترین مقوله‌ای که باید درنظر داشته باشیم نگاه به معلمی به‌عنوان حرفه و شغل تخصصی است که همه آن افرادی که وارد این حرفه می‌شوند این شایستگی را داشته باشند و به‌صورت مداوم ارزیابی شوند.»

جامعه

لایحه رتبه‌بندی معلمان در آستانه تصویب

کمیسیون بر مبنای تخصص و عدالت مصوبه را تنظیم کند

اوصاف، روز گذشته اخباری درباره این طرح از خانه ملت به گوش رسید و گویا تصمیماتی گرفته شد تا معلمان بالاخره نسبت به اجرایی شدن این طرح امیدوار شوند. هرچند همیشه صحبت از تغییرات و دخل و تصرفاتی در طرح بوده و این اتفاق هم بارها افتاده و همین باعث شده اگر امیدی هم نسبت به آن باشد، همراه با بیم فاصله گرفتن از مطلوبات معلمان باشد. قبل از نوشتن این گزارش با یکی دو معلم صحبت کردم و برآورد اولیه‌شان را درباره آخرین تصمیمات و تحولات حول طرح جویا شدم، همه با بیم و

تغییرات فساد در حد برخی عناوین؛ هنوز خبری از تصویب و اجرای طرح نیست!

مربی معلم، استادیارمعلم، دانشیارمعلم و استادمعلم قرار می‌گیرند. شرایط جذب، ارتقا، توقف و تنزل رتبه در آیین‌نامه رتبه‌بندی و ارتقای معلمان تعیین می‌شود. تبصره-وزارت آموزش وپرورش مکلف است ظرف یک ماه پس از ابلاغ این قانون آیین‌نامه رتبه‌بندی و ارتقای معلمان را براساس مفاد این قانون تعیین کرده و به تصویب هیات‌وزیران برساند. همان‌طور که گفتیم، نمایندگان در ادامه سایر مواد این لایحه را جهت هماهنگی با اصلاحات انجام‌شده در ماده ۳ به کمیسیون آموزش و تحقیقات ارجاع دادند. کمیسیون هم این هماهنگی را به‌سرعت انجام داد و دوباره برای بررسی در جلسه علنی در سامانه مربوطه بارگذاری کرد. رضا حاجی‌پور، سخنگوی کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی هم درباره این مساله به تسنیم گفت: «رسیدگی به این لایحه در دستورکار جلسه صبح چهارشنبه نمایندگان در جلسه علنی قرار داشت که در این جلسه تصمیم گرفته شد این لایحه به کمیسیون آموزش ارجاع شود. پس از آن، اعضای کمیسیون بلافاصله در جلسه فوق‌العاده اصلاحات مدنظر محن را در لایحه رتبه‌بندی معلمان اعمال کرده و مجدداً لایحه رتبه‌بندی برای بررسی در جلسه علنی در سامانه مربوطه بارگذاری شد. براساس تصمیم در جلسه علنی مجلس مقرر شد عناوین مورد استفاده در لایحه از «معلم پایه، معلم ارشد، معلم خبره، معلم سرآمد و استادمعلم» به «آموزشیارمعلم، مربی معلم، استادیار معلم، دانشیار معلم و استادمعلم» تغییر کند. با توجه به اینکه مجلس در هفته آینده جلسه‌ای ندارد، ادامه رسیدگی به این لایحه به جلسات ۲ هفته آینده موکول شد. با توجه به اینکه پیشنهاد حاجی‌بابایی، رئیس کمیسیون برنامه‌بودجه در جلسه علنی مجلس رأی آورد و از آنجا که این پیشنهاد موجب تغییرات در متن لایحه می‌شد، بنابراین لازم بود تا طرح به کمیسیون آموزش ارجاع داده شود تا اصلاحات لازم روی آن صورت گیرد.»

با این اوصاف و علی‌رغم وجود همان مشکلات و چالش‌های همیشگی، روز گذشته نمایندگان مجلس برخی مواد طرح را بررسی و تصویب کردند و درنهایت برای اصلاحات بیشتر طرح را به کمیسیون آموزش ارجاع دادند. نمایندگان مجلس شورای اسلامی در جلسه علنی دیروز مجلس و در جریان بررسی لایحه رتبه‌بندی معلمان، پیشنهاد اصلاح کل حمیدرضا حاجی‌بابایی درخصوص ماده ۳ این لایحه را بررسی کرد و درنهایت آن را به تصویب رساندند. حمیدرضا حاجی‌بابایی در توضیح پیشنهاد خود، بیان کرد: «مجلس و نمایندگان به دنبال کمک به معلمان هستند ولی در طول دو سه ماه گذشته متأسفانه اعداد واهی درمورد بار مالی اجرای نظام رتبه‌بندی معلمان مطرح شده است اما براساس کار کارشناسی که در مجلس صورت گرفته و اجرای باکیفیت نظام رتبه‌بندی موردنظر برای یک سال مبلغ ۳۰ هزار میلیاردتومان و برای سه ماه آخر سال مبلغ ۷۵۰۰ میلیاردتومان اعتبار لازم است. درصورتی که بخواهیم نظام مستقلی تحت‌عنوان رتبه‌بندی داشته باشیم، ۳ هدف نظام رتبه‌بندی، مهندسی نیروی انسانی و سنجش معلمان را درواقع دنبال می‌کنیم. مجلس با ایجاد نظام مستقل رتبه‌بندی به دنبال حل مشکل معلمان برای همیشه است. متأسفانه وقتی می‌خواهیم یک آجر بسازیم از آن تغییر کار تولیدی می‌شود اما وقتی می‌خواهیم برای معلمان کاری انجام دهیم، هزینه‌ای تلقی می‌کنند. موضوع نظام رتبه‌بندی از سال ۱۳۹۹ معطل مانده و ما باید در کشور یک نظام مستقل برای معلمان ایجاد کنیم. اینکه به شکلی تغییر شود که با اجرای این قانون معلمان به‌سرعت به رتبه دانشیاری یا استادی تمام‌دست پیدا می‌کنند، اشتباه است. در این فرآیند نیز قوانین و مقررات باید اجرا شود و معلمان از پایه آموزشیار و مربی کار خود را آغاز خواهند کرد.» براساس اصلاحات انجام‌شده، در ماده ۳ این لایحه آمده است که، معلمان براساس شایستگی‌های عمومی، تخصصی و حرفه‌ای، تجربیات و عملکرد رقابتی خود در رتبه‌های پنج‌گانه به ترتیب آموزشیارمعلم،

باید بدون تغییر در نظم پرداخت موجود پرداخت عادلانه را محقق کرد

بنیادی ادامه داد: «اگر بخواهیم راه‌حل بلندمدت و منطقی و دقیق تر داشته باشیم مجلس دوگونه می‌تواند تصمیم بگیرد. یک اینکه بگوید معلمان نظام پرداخت و آیین‌نامه‌های استخدامی آنها همانند اعضای هیات‌علمی شود. فقط یک فرق داشته باشد؛ محور ارزیابی معلم‌ها تلاش‌های تدریس و موفقیت در تدریس و تربیت باشد، صرفاً پژوهش نباشد، همه نظام پرداخت مشابه هیات‌علمی شود. این یک گزینه است و مجلس با بحث ۸۰درصدی می‌خواهد این را محقق کند و یک گزینه دیگر این است که ضریب حقوقی برای معلم‌ها تعیین کنیم. برای کلیه کارکنانی که تابع قانون مدیریت هستند ضریب یک سال تعریف می‌شود. ضریب حقوق برای کارکنان اداره همان است که برای معلم‌هاست. ما می‌خواهیم بگوییم معلم‌ها نسبت به مشاغل دیگر کارمندی باید درصدی بالاتر دریافت کنند. اگر این درصد بالاتر را در ضریب حقوقی اعمال کنیم، آن محقق می‌شود بدون اینکه نظم و نظام پرداخت کنونی به هم بریزد. الان این بحث ماده ۷ که در دستورکار مجلس قرار گرفته است این کار را می‌کند، برای کسانی که حقوق آنها کمتر از ۷ میلیون و ۸ میلیون تومان است، یعنی کسی که ۳/۵ میلیون تومان دریافت می‌کند با کسی که ۶میلیون و ۹۰۰هزارتومان می‌گیرد اگر مدرک کارشناسی داشته باشد، حقوق هر دو ۱۰ میلیون و ۱۰۰ هزارتومان می‌شود. آن کسی که ۶میلیون و ۹۰۰ هزارتومان حقوق داشته، ممکن است بخشی به‌خاطر فوق‌العاده مدیریت باشد، بخشی به‌خاطر فوق‌العاده مزایای زندگی باشد و همین‌ا ننادیده گرفته می‌شود و نارضایتی دیگری را رقم می‌زند. اگر این اشکال برطرف شود به‌نظرم گام خوبی است. هم‌ترازی ۸۰درصدی یک ایده‌ای است که مجلس به‌دنبال آن است. اگر این ایده جواب ندهد اصلاح ضریب حقوقی معلم‌ها باز ایده دیگری است که می‌تواند ۸۰درصدی را محقق کند و هم نظام پرداخت را زیر و زبر نمی‌کنیم. نظام پرداخت معلم‌ها به‌دلیل تفاوت‌هایی که در خیلی از مدارس وجود دارد، ایجاد شده است. مثلاً کلاس‌های چند پایه یک موضوع خاص است. در آن نظام پرداخت معلم‌ها چندین سال وجود داشته و آن نظامات به هم نمی‌ریزد.»

طرح موجود ایده‌آل نیست و فقط آنهاپی که دنبال افزایش حقوق هستند، راضی می‌شوند

نشود و نظام انگیزشی وجود داشته باشد، باید چند فاکتور داشته باشند. یکی بحث تامین مالی است و نخواستہ باشند این طرح را براساس مقتضیات جلو ببرند. افزایش حقوق باید به نحوی باشد که سقف را افزایش دهند و با این شیوه‌ای که دنبال می‌کنند افرادی که به سقف‌حقوق می‌توانند برسند، درصد کمی هستند و این افزایش حقوق بهینه است. با کمترین بودجه می‌توان آن سقف را جابه‌جا کرد. اگر قرار است این نظام انگیزشی باشد و چیزی باشد که فرسودگی شغلی را کاهش دهد، نه‌تنها نظام رتبه‌بندی؛ که خیلی از موضوعات که در آموزش وپرورش دیده نشده باید موردتوجه قرار گیرد. انجمن‌های علمی-آموزشی، شورا‌های آموزشی و... باید موردتوجه قرار گیرند، درحالی‌که الان دنبال روزآمدی نیستند. درباره هنرستان ارتباط با صنعت داشته باشند. این می‌تواند در انگیزه دادن هنرستان و هنرجوها و معلم‌ها موثر باشد. این مسائل باید در کنار نظام رتبه‌بندی دیده شود. نظام رتبه‌بندی سابقه‌بندی است یعنی اگر قرار است انگیزه ایجاد کنید چرا عامل سن را این میزان دخالت می‌دهید. این امکان را بگذارید که سن یکی از عوامل و فاکتورهای دیگر نیز موثر باشد. موارد دیگری در این زمینه وجود دارد. هیچ آزمونی درخصوص عملکرد در کلاس دیده نشده است که نشان دهد این فرد توانسته از مدرک و ظرفیت‌های خود در کلاس درس استفاده کند یا خیر. مطمئناً این مساله نمی‌تواند جامعه را اقناع کند و نهایتاً تبدیل به افزایش حقوق می‌شود و ایرادات فنی دیگر نیز وجود دارد که من آنها را بیان نمی‌کنم. جامعه معلمی قطعاً از این طرح حمایت می‌کند و به‌خاطر افزایش حقوق است و فاصله‌ای که با حداقل حقوق دارند، که خط فقر است. میانگین حقوق با خط فقر فاصله زیادی دارد و به‌خاطر این مساله هر طرحی باشد مورد حمایت است. ولی اگر کسی دنبال این است که رتبه‌بندی به آن هدف برسد باید این مسائل درنظر گرفته شود. پیش‌نیاز این است که حداقل حقوق را به خط فقر برسانند. قبلاً مشکلات بود و می‌گفتند رتبه‌بندی اجرا شود، بعد از اجرا رتبه‌بندی انجام می‌شود ولی مشکلات همچنان وجود دارد.»

چیز نگران تبعات جبران‌ناپذیر طرح‌های اینجینی و نگران تاب‌آوری سرزمین هستیم. وابستگی و اعتماد به آبی که احتمالاً دائمی نیست، بسیار خطرناک است. درحالی‌که باید نسبت به پتانسیل هر استان طراحی برای تامین آب صورت بگیرد. برای مثال دولت ترکیه درحال حاضر می‌گوید سرچشمه دجله و فرات و ارس مال کشورش است و حق دارد از آن استفاده کند، درحالی‌که در گذشته به سمت سوریه و عراق و ایران جاری بوده است ولی دولت ترکیه زیربار این حرف نمی‌رود و منابع آبی‌اش را با ما به اشتراک نمی‌گذارد چون ما هم با او به اشتراک نگذاشته‌ایم. حالا در نظر بگیرید دقیقاً با همین منطق هر شهر و استانی در ایران هم همین را می‌گوید و حق خودش می‌داند از این آب استفاده کند. استان اصفهان مسیر آبی را به فراخور شرایط و جغرافیای خودش تغییر می‌دهد، استان کهگیلویه و بویراحمد به همین منوال و... دولت هم نمی‌تواند وضعیت را تغییر دهد؛ چراکه از پس مطالبات هر استان

جدی بحران در خوزستان و اصفهان و یزد است و به تبع آن خشکسالی‌ها شدید شده است. نباید براساس میانگین‌ها فکر کنیم که اشکالی ندارد اگر مثلاً چند میلیون مترمکعب آب کم شود؛ چرا که تعدد سدسازی‌ها باعث انحطاط جدی این استان‌ها در آینده است. هر سدی روی کارون، تبعات جبران‌ناپذیری دارد. میلیاردها دلار هزینه چنین طرح‌هایی می‌شود تا این آب به شهرهای دیگر انتقال یابد. غافل از اینکه خیلی هم طرح تضمین شده‌ای نیست؛ چرا که این آب به دلایل گوناگونی همیشه در دسترس نیست. دلایلی ازجمله کاهش ذخیره برف، آب شدن یخچال‌ها و... و اصلا معلوم نیست رودخانه خوزستان بتواند این آب را تامین کند که حالا تازه ما روی حقایق‌اش هم بخواهیم بحثی کنیم.» الان دعوایی راه افتاده که مردم استان فارس می‌گویند بخشی از خدمات کشور را ما داریم تامین می‌کنیم، خوزستان هم همین را می‌گوید، کهگیلویه و بویراحمد هم می‌گوید نمی‌خواهد آب به شیراز برسد. ما زیست‌محیطی‌ها هم بیش از هر

همین اواخر بود که رئیس جمهوری سفری خود به منطقه تنگه‌سرخ در حوالی شهر یاسوج رفت تا از روند ساخت سد تنگه‌سرخ بازدید کند. این سد مخزنی در قلمروی کهگیلویه و بویراحمد است و از سال‌ها پیش در این منطقه کلنگ زنی شده است. مردم این منطقه هم که اکثراً باغدار و کشاورزند، خواستار حقوق معوقه خود هستند. گفت‌وگویی داشتیم درباره روند سدسازی‌ها با محوریت سد تنگه‌سرخ با محمد درویش، فعال محیط‌زیست که با دلسوزی عمیقی از وضعیت موجود گلمند است. او با حوصله موقعیت سد و مزایا و معایبش را برایم شرح داد و گفت: «این سد روی سرشاخه‌های کارون زده شده و از عوامل

